

DATE PRIVIND CERCETAREA ÎN DOMENIUL FUMATULUI ÎN ROMÂNIA

**Ábrám Zoltán – prof. univ., șef disciplină,
Nădășan Valentin – asistent universitar, dr. med.,
Bálint Iosif – doctorand,
Loránd Ferencz József – doctorand,
Universitatea de Medicină și Farmacie din Tîrgu-Mureș, Disciplina de Igienă,
Nutriție și Medicina Muncii, Tîrgu-Mureș, România
email: abramzoltan@yahoo.com**

Rezumat

Conform datelor Organizației Mondiale a Sănătății, pe pământ sunt 1,1 miliarde de fumători. Fumatul contribuie în mare măsură la reducerea duratei de viață și este responsabil de decesul a zece mii de persoane pe zi. În ciuda efectelor nocive ale fumatului, în Europa se ajunge la un număr de două mii de țigări fumate anual/cap de locuitor, în timp ce indicatorii privind fumatul sunt extrem de nefavorabili la femei și la tineri. Prevalența mare a fumatului activ și pasiv în România, numărul foarte mare de țigări fumate zilnic, numărul mare de încercări de renunțare la fumat cu o rată scăzută de succes a acestora, toate împreună justifică extinderea și urgentarea activităților de cercetare privind tabagismul, a intervențiilor cu scopul prevenirii și renunțării. Colegiul Universitar Davidson (SUA) și Universitatea de Medicină și Farmacie din Tîrgu-Mureș au demarat un proiect comun pe o durată de cinci ani, privind cercetarea fenomenului fumatului și formarea capacității locale de cercetare în domeniul fumatului.

Cuvinte-cheie: cercetare privind fumatul, prevenție și renunțare la fumat, cooperare

Abstract: Research data on smoking in Romania

Based on the statistics of World Health Organization, there are about 1.1 billion smokers in the world. Smoking reduces the lifetime and is responsible for the death of ten thousand persons daily. In spite of the harmful effects of tobacco use, in Europe the number of smoked cigarettes is about two thousand cigarettes per year per person, while the smoking-related statistics are unfavourable in women and children. The high prevalence of active and second hand smoking in Romania, the high number of daily smoked cigarettes, the increasing percentage of cessation attempts with a limited success stresses the importance of tobacco research, preventive activities and cessation interventions. Davidson College (USA) and University of Medicine and Pharmacy from Tg. Mures have just launched a five-year common project in order to study tobacco concerns specific to Romania and to build the local capacity for tobacco research in Romania.

Keywords: tobacco research, smoking prevention and cessation, cooperation.

Резюме: Некоторые данные исследования курения в Румынии

По данным Всемирной Организации Здравоохранения на земле 1,1 миллиарда курильщиков. Курение способствует значительному уменьшению продолжительности жизни, и является причиной смерти десяти тысяч человек в день. Несмотря на вредное воздействие курения, в Европе достигается в общей сложности две тысячи выкуранных сигарет в год на человека, в то же время показатели курения женщин и молодежи крайне неблагоприятны. Высокая распространённость активного и пассивного курения в Румынии, большое количество выкуранных сигарет в день, большое число попыток бросить курить с низким уровнем успеха этих попыток, всё это оправдывает расширение и актуальность исследований курения, а так же организация мероприятий имеющие цель предупреждение и отказ от курения. Davidson College (США) и Университет медицины и фармации из Тыргу-Муреш начали совместный проект на пять лет изучения феномена курения и создания местного потенциала исследований в области курения.

Ключевые слова: исследование курения, профилактика и отказ от курения, сотрудничество

Introducere. Fumatul este unul dintre comportamentele de risc cu consecințe grave și de lungă durată asupra stării de sănătate și a intrat în atenția autorităților de sănătate publică atât pe plan național cât, și mondial. Din datele Organizației Mondiale a Sănătății reiese că 1,1 miliarde de oameni din lume fumează în mod regulat produse din tutun, fumatul fiind responsabil de un număr de 10000 decese pe zi [1].

Conform statisticilor din Europa, consumul țigă-

rilor pe cap de locuitor pe an ajunge la aproximativ 2000 țigări. În ciuda efectelor nocive pe care fumatul le are asupra organismului uman, indicatorii ne arată faptul că fumatul este extrem de nefavorabil în rândul femeilor și tinerilor [2, 3].

Analizând diferitele tendințe din lume și din Europa, în România se poate remarca o creștere a consumului substanțelor stimulente legale, astfel și creșterea consumului de țigări [4].

Studiul de față și-a propus să aducă câteva date epidemiologice despre obiceiul fumatului în România, în comparație cu datele din Uniunea Europeană cu scopul de a atrage atenția asupra prevenirii și stopării fumatului, asupra utilității cercetărilor și programelor din domeniul fumatului.

Material și metode. Mai întâi sunt prezentate rezultatele unor studii interne și internaționale efectuate în ultimii ani, după care vor fi prezentate perspectivele unei cercetări noi privind fumatul.

În anul 2004 și 2009 în România s-a efectuat studiul Global Youth Tobacco Survey (GYTS), care a fost realizat și în celelalte state membre ale Uniunii Europene [5]. Acest studiu internațional a avut ca referință copiii, tinerii, în timp ce persoanele peste 15 ani au fost evaluate în România în anul 2011 în cadrul studiului internațional Global Adults Tobacco Survey (GATS) [6]. În cadrul Uniunii Europene în vederea comparării rezultatelor, studiul ideal s-a dovedit a fi Special Eurobarometer, care a fost efectuat în statele membre în diferite intervale de timp în decursul anilor trecuți. Acest studiu s-a efectuat în România în anul 2009 [7].

Proiectul intitulat „Dezvoltarea capacității de cercetare în domeniul fumatului în România” a fost lansat în octombrie 2012 [8, 9].

Rezultate. În secolul XX fumatul a cauzat decesul a cc. 100 milioane de oameni. În prezent este responsabil pentru pierderea a 4-5 milioane de vieți umane pe an. În cazul în care tendințele mondiale ac-

tuale nu se vor schimba, în secolul XXI tutunul ar cauza cc. 1 miliarde de decese (tabelul 1).

Tabelul 1
Valoarea estimativă a deceselor cauzate de fumat, în condițiile în care practicile actuale privind fumatul ar continua

Perioada	Numărul estimat al deceselor
2000-2025	~ 150 milioane
2025-2050	~ 300 milioane
2050-2100	> 500 milioane
Total în secolul XXI.	~ 1000 milioane (1 miliard)
Total în secolul XX.	~ 100 milioane

Conform sondajului Eurobarometru Special efectuat în rândul populației de peste 15 ani, aproape o treime (29%) din populația Uniunii Europene este fumătoare (folosește țigări, trabuc, pipă). Cei mai mulți fumători sunt în Sudul Europei, în special în Grecia, unde numărul lor se ridică la peste 40%. Situația este similară și în Cipru pe teritoriile locuite de turci. Urmează Bulgaria (39 procente) și Ungaria (38 procente). Prevalența cea mai mică a fumătorilor este în Suedia (16%) și în Finlanda (21%). În timp ce în UE27 media este de 29%, în România prevalența atinge 30%, ceea ce ne plasează pe locurile 12-14 (figura 1).

În Uniunea Europeană în decursul a trei ani, proporția fumătorilor a scăzut cu trei procente, în timp ce

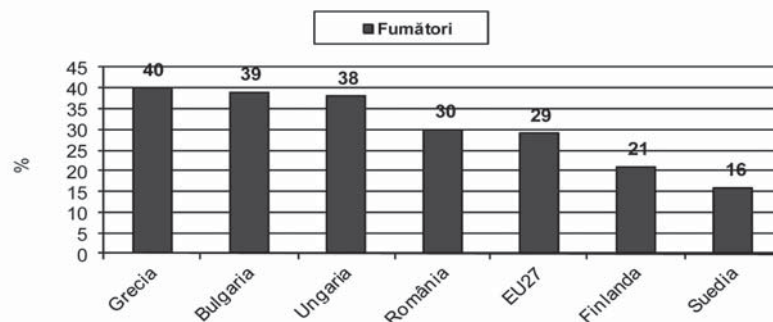

Figura 1. Prevalența fumatului în câteva țări din Uniunea Europeană

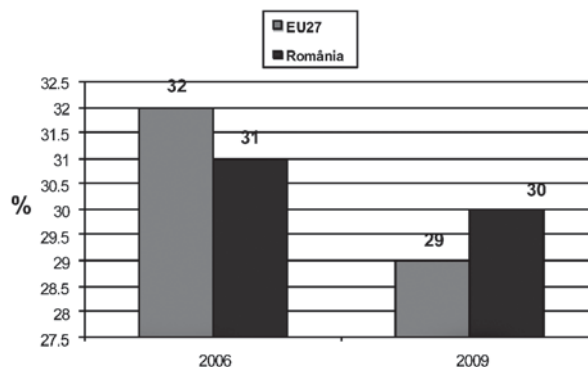

Figura 2. Scăderea fumatului între anii 2006-2009

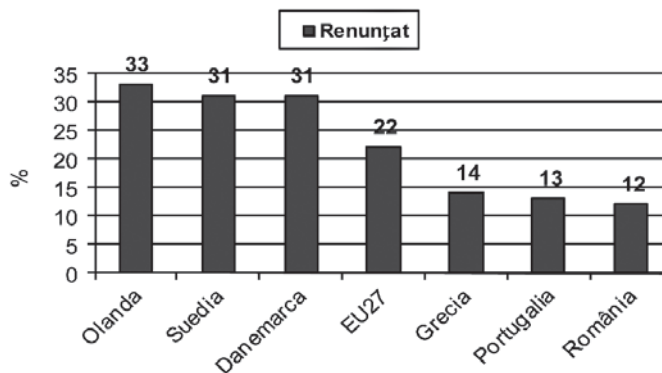

Figura 3. Proporția renunțării la fumat

între 2006 și 2009, în România, scăderea prevalenței a fost de numai un procent (figura 2).

S-a determinat procentajul persoanelor care au fost cândva fumători: în EU27 media este 22%. Proporția cea mai mare a foștilor fumători se află în Olanda (33%), Suedia (31%) și Danemarca (31%), iar proporțiile cele mai mici se află în România (12%), Portugalia (13%) și Grecia (14%) (figura 3).

Datele mai subliniază: deși proporțiile de femei și de bărbați care au încercat să renunțe la fumat de la începutul debutului fumatului constant și până în prezent sunt relativ egale, în funcție de numărul de încercări de renunțare la fumat, în ultimul timp femeile fumătoare au făcut mai multe astfel de încercări decât bărbații fumători.

Discuții. Colegiul Universitar Davidson (SUA, Carolina de Nord) și Universitatea de Medicină și Farmacie din Tîrgu-Mureș anul trecut au demarat un proiect comun pe o durată de cinci ani, privind cercetarea fenomenului fumatului. Proiectul este finanțat de Fundația Fogarty și Institutele Naționale de Sănătate din SUA. Cercetările sunt coordonate de investigatorul principal, Kristie L. Foley împreună cu Balázs Péter (Universitatea Semmelweis, Budapesta). Sub conducerea lor este în curs de finalizare un proiect similar desfășurat în Ungaria având același obiectiv de formare a capacității locale de cercetare în domeniul fumatului.

Proiectul este unul complex și cuprinde multiple arii de cercetare: investigarea fumatului la copiii și adolescenții din ciclul școlar gimnazial și liceal, în rândul tinerilor din instituțiile de asistență socială, la femeile gravide și la pacienții cu boli cardiovasculare; evaluarea eficienței diverselor metode de prevenire și de încetare a fumatului, analiza impactului macro și micro economic al tabagismului și nu în ultimul rând monitorizarea poluării cauzate de fumat în cele mai frecventate spații publice [8].

Obiectivele principale ale cooperării științifice pot fi formulate astfel: 1. studierea obiceiurilor privind fumatul în rândul diferitelor grupe populaționa-

le; 2. implementarea unor programe de prevenire și renunțare la fumat; 3. urmărirea impactului economic; 4. studierea impactului fumatului pasiv asupra calității aerului; 5. consiliere și influențarea factorilor de decizie.

Proiectul intitulat „Dezvoltarea capacității de cercetare în domeniul fumatului în România” deschide posibilități de cooperare atât la nivel individual cât și instituțional, de realizare a unor cercetări de înaltă rigoare științifică, de comunicare și participare la congrese de specialitate, de implementare a celor mai avansate metode de intervenție în scopul prevenirii și stopării fumatului și de ameliorare a politicilor și legislației privind fumatul în România [9].

Politicile antifumat au început să se răspândească în Europa începând din anul 1980 și interdicțiile au devenit mai stricte [10, 11]. Aplicarea politicilor privind fumatul activ și pasiv s-au dovedit a fi eficiente [12]. Obiectivul UE este de a deveni lider mondial în restricționarea fumatului, în această privință în anul 2009 Consiliul Europei a publicat o recomandare privind mediul nefumător. Conform recomandării, statele membre ar trebui să ia măsuri eficiente pentru a proteja populația împotriva expunerii la fumul de țigară [13].

România face parte din acele state membre minoritare, care nu au încă o reglementare extinsă privind protecția populației împotriva expunerii la fumul de țigară [14].

Senatul României a adoptat pe 8 iunie 2011 proiectul de lege privind modificarea Legii 349/2002 pentru prevenirea și combaterea efectelor consumului produselor din tutun, proiect care prevede interzicerea fumatului în spațiile publice, în instituții, restaurante și baruri. De doi ani de zile s-a trimis proiectul de lege la Camera Deputaților, spre dezbateri și aprobare, Camera Deputaților fiind Cameră Decizională în acest caz. De atunci proiectul nu a fost dezbătut și astfel încă nu s-a aprobat.

Concluzii. Prevalența mare a fumatului activ și pasiv în România, numărul foarte mare de țigări fumate zilnic, numărul mare de încercări de renunțare la

fumat cu o rată scăzută de succes a acestor încercări, toate împreună justifică extinderea și urgentarea activităților de cercetare privind tabagismul.

În vederea evitării efectelor nocive ale fumatului asupra organismului uman, o deosebită importanță se dovedește a fi restricționarea fumatului. Deși eforturile depuse prin adoptarea unor măsuri, acte normative restrictive vor avea efecte asupra sănătății doar după una-două generații, Statele Unite ale Americii și Uniunea Europeană au recunoscut deja importanța intervenției în timp privind fumatul.

În ultimul timp s-au făcut pași importanți în domeniul legislației privind restricționarea și combaterea fumatului, prin implementarea unor intervenții și programe antitutun, aceste programe dorindu-se a fi implementate și în România.

Bibliografie

- xxx: World Health Organization, United Nations: Global Health Observatory (GHO), Country Statistics, 2012.
- xxx: *Anuar Statistic 2010*, Institutul Național de Statistică, 2012.
- xxx: Raport național privind situația drogurilor. *Noi evoluții, tendințe și informații detaliate cu privire la temele de interes european*. Agenția Națională Antidrog, București, 2011.
- Matei E. et al. *Anuar de Statistică Sanitară 2010*, Centrul Național de Statistică și Informatică în Sănătate Publică, Institutul Național de Sănătate Publică, Ministerul Sănătății, 2011.
- Irimie S. et al. *Tobacco Use among students from Romania 2004 versus 2009 GYTS data*. Applied Medical Informatics, 2010, 27: 55-61.
- xxx: World Health Organization, United Nations: Romania, Country Profile, 2012.
- xxx: *Special Eurobarometer 332 „Tobacco”*. Directorate General Communication, European Commission, Brussels, 2010.
- Ábrám Z., Nădășan V., Tarcea M., Kikeli P., Albert-Lőrincz E., Szabó Á., Schmidt L., Foley K. *Building capacity for tobacco research in Romania*. Acta Medica Marisiensis, 2012, 58, 3: 33.
- xxx: *Tg. Mureș: un proiect unic de cercetare a fumatului*. Medicină – Sănătate, 28 octombrie 2012.
- Bucur G.E., Popescu O. (ed.). *Educația pentru sănătate*. București, Editura Fiat Lux, 1999.
- Vlădescu C. *Fumatul și sănătatea publică în România. Cunoștințe, atitudini și practici legate de consumul de produse din tutun în rândul populației generale din România*. Centrul pentru Politici și Servicii de Sănătate, București, 2004.
- Negoescu R. *Ancheta de supraveghere la 1 an a campaniei de renunțare la fumat Quit&Win 2008 România*. Institutul de Sănătate Publică București, 2009.
- xxx: Comission Staff Working Document, *Report on the implementation of the Council Recommendation of 30 November 2009 on Smoke-free Environments (2009/C 296/02)*, http://ec.europa.eu/health/tobacco/docs/smoke-free_implementation_report_en.pdf
- xxx: Institutul Român pentru Evaluare și Strategie. *Fumatul și sănătatea. Comportamente și atitudini*, 2011.